

Inbreng CDA

Statenvoorstel Programmaplan Energietransitie

Provinciale Statenvergadering
Woensdag 29 januari 2020
Fractievoorzitter Derk Boswijk

Voorzitter,

Er zijn meerdere argumenten om niet deel te nemen aan deze energietransitie en vandaag tegen het energieplan te stemmen. Argumenten zijn bijvoorbeeld dat

1. De mens heeft geen invloed op klimaatverandering.

97% van de wetenschappers denkt daar anders over. Maar ook dit percentage is discutabel. Geloof ik in klimaatverandering? Ja. Ga ik ontkenners overtuigen? Nee.

2. Er is voor honderden jaren nog fossiele grondstoffen, verandering is dus niet nodig.

Hier kan ik kort over zijn. Het Stenentijdperk hield ook niet op omdat de stenen op waren. Mensen vonden nieuwe en betere materialen. Zo is het ook met energie. De energietransitie biedt ons de kans om schonere, hernieuwbare energie op te wekken en tegelijk ons minder, en in de toekomst niet meer, afhankelijk te laten zijn van dictatoriale regimes uit het Midden-Oosten, waarmee we indirect het terrorisme wat ons ook teistert financieren, of Rusland die nog steeds weigert toe te geven dat ze de MH17 hebben neergehaald. Geopolitiek gezien kan dit ons sterker maken.

Naast geopolitiek is het ook economisch verstandig. Henry Ford bewees met massaproductie dat je de prijs van een product kan drukken. Zo kostte de T-Ford in 1913 nog 550 dollar, in 1924 was deze prijs gezakt naar 290 dollar. En we zien dit in veel producten. Kijk wat een computer in 1995 kostte en nu nog maar kost. We zien dit vreemd genoeg niet bij olie. In 1970 kostte olie 3,18 dollar per vat in 2014 was dit 110 dollar terwijl de productie enorm is toegenomen. Zonne-energie kostte in 1970 100 dollar per watt, in 2014 was dit 0,65 dollar per watt. Als olie dezelfde curve had gelopen als zonne-energie zou een vat niet 110 dollar moeten kosten maar nog maar 2 cent.

3. Wij maken als Nederland geen verschil in deze energietransitie dus verandering heeft geen zin.

Maar dan kan ik mij ook afvragen wat voor zin het heeft om zondags een euro in collectezak te gooien of in de collectebus aan de deur. Met mijn euro versla ik niet kanker, ban ik honger niet uit en eindig ik geen oorlogen. Maar dat ontslaat mij niet van de morele plicht om mijn steentje bij te dragen. Mijn morele plicht waar ik vanavond weer aan herinnerd wordt als ik mijn dochters welterusten kus als ik naar bed ga. De plicht om de aarde schoner door te geven aan de volgende generatie. Natuurlijk moeten we wel naar onze burens kijken zodat we niet onze economie op korte termijn buitenspel zitten en moet er op Europees Niveau een level playing field komen. Maar hier wordt aan gewerkt.

4. De energietransitie is een fiasco of soms zelfs vervuilend of misdadig.

Aangezien de klimaatprofeten nog vrolijk blijven rondvliegen, heb ik begin deze maand zelf het goede voorbeeld gegeven door met een elektrische auto op vakantie naar Oostenrijk te gaan. Beviel me prima. Ik kreeg veel positieve reacties, maar natuurlijk ook genoeg zure cynische reacties. Ik zou op kolenenergie rijden (wat voor een groot deel overigens klopt) maar erger nog ik zou kinderarbeid in de hand helpen. Gedoeld wordt op het kobalt wat in de accu's van elektrische auto's zit. 20% van deze grondstof komt uit mijnen waar kinderarbeid wordt gebruikt. Vreselijk natuurlijk. Gelukkig wordt hier al veel tegen gedaan en in mijn type auto is nog maar heel weinig kobalt verwerkt. Ik zal

zeker niet ontkennen dat ook mijn auto negatieve milieueffecten heeft. Maar wat de cynische personen even gemakkelijk vergeten is de uitbuiting van de olie-industrie in Nigeria, de milieurampen in de Mexicaanse Golf en de mensen die sterven aan de uitstoot van auto's. De enige mensen die recht van spreken hebben is de mensen die zich alleen te voet verplaatsen. Op blote voeten wel te verstaan, want schoenen worden ook vaak nog door kinderen in Bangladesh gemaakt.

Voorzitter, elke transitie verloopt chaotisch. En er zijn altijd mensen die dit aangrijpen om alles bij het oude te laten. *'De dood gevonden in de kabels'* schreeuwde de kop van de New York Evening Post in juni 1888. Het artikel beschreef de verschrikkelijke dood van een elektromonteur die voor het oog van vele omstanders geëlektrocuteerd werd in een elektramast op Manhattan. Hierna volgden meerdere artikelen met koppen zoals *'the dangers of electric light'*, met als teksten als: *'welke ouder laat deze criminele technologie installeren in kamers waar hun kinderen slapen'*. Fabrikanten van olie- en gaslampen pakten deze angst aan om elektrische verlichting in kwaad daglicht te zetten. Voorzitter, als wij in die tijd hadden geleefd waren er vast vandaag partijen geweest die nu een motie vreemd hadden ingediend om elektrische verlichting uit het openbaar vervoer te verbannen. Hoewel er verschrikkelijke incidenten hebben plaats gevonden heeft de innovatie gelukkig wel een kans gehad. Gelukkig zijn we na de Titanic gewoon de oceaan blijven bevaren en gelukkig zette Edison na 10.000 mislukte experimenten door en vond hij de gloeilamp uit. Het wrede lot van de mensheid is nu eenmaal dat de lijn tussen verderf en vooruitgang dun is. Laten wij daarom deze energietransitie ook de kans geven.

Kortom het CDA wil deze energietransitie tot een succes maken. Wij kunnen ons vinden in de 4 programmalijnen: besparen, opwekken, innovatie en de provincie als voorbeeld.

Maar dit wil niet zeggen dat wij geen kanttekeningen hebben. Randvoorwaarde voor het CDA is dat deze transitie haalbaar en betaalbaar is. Dit staat duidelijk in het coalitieakkoord en hiervoor dienen we nog een motie in samen met de VVD. We zien dat het college hier serieuze pogingen toe doet en dat er ook naar ons geluisterd wordt. De motie die het CDA samen met de SGP een aantal maanden geleden heeft ingediend om meer focus te hebben op zon op daken is prominent verwerkt. Dank daarvoor!

Laten we bij het realiseren van zonne-energie zoveel als mogelijk kwetsbare gronden ontzien. Deze grond hebben we namelijk nog hard nodig voor natuurlijke ontwikkeling, woningbouw maar vooral ook om de kringlooplandbouw ruimte te geven. Ik werd een aantal weken geleden benaderd door een boer uit Woerden die lucratieve aanbiedingen kreeg om zijn grond vol te leggen met panelen. Hij kon stoppen met boeren en hoefde met de financiële bijdrage niet meer te werken. Maar moreel kon hij niet overstag. Samen hebben we gekeken hoe we kansen kunnen koppelen. Hoe kunnen we de boer laten boeren maar wel duurzame energie opwekken en het landschap zo open mogelijk houden. Aangezien innovatie een van de peilers is van dit programma hebben wij samen met een aantal boeren in deze polder een idee. Waarom kijken we niet naar de boerensloten? In deze polder, alleen de brede sloten meegenomen, is dat al bijna 500 hectare. De koe kan blijven lopen, panelen liggen onder het maaiveld en we wekken duurzame energie op. Is de gedeputeerde bereid om binnenkort met ons serieus naar deze optie te kijken?

Verdere randvoorwaarden die wij als CDA hebben, en ook is afgesproken in coalitieakkoord, is grote opwek door bijvoorbeeld windmolens bij grote infrastructuur en bedrijventerreinen, zoals Lage Weide, te plaatsen, zodat we zoveel mogelijk het open landschap behouden.

Laten we niet dogmatisch zijn met deadlines of procedures. Niet koste wat het kost bepaalde datums of doelen willen halen. Verstand moet voorop. Zo begon het elektrische netwerk ooit op basis van gelijkstroom, maar halverwege de transitie bleek wisselstroom een betere optie. Laten we die flexibiliteit ook toepassen. Wat vind de gedeputeerde hiervan?

Wel hebben wij als CDA onze twijfels dat wij als provincie energieneutraal kunnen zijn door alle energie in deze provincie op te wekken met wind en zon. Eigenlijk zou energie op Europees niveau moeten worden gewonnen. Ook andere vormen zoals bijvoorbeeld kernenergie moeten niet worden uitgesloten.

Laten we nu met deze kanttekeningen een vliegende start maken en net als elektrische verlichting 140 jaar geleden deze energietransitie het voordeel van de twijfel geven.

Ik sluit af met een quote van de Romeinse historicus Tacitus over de Romeinse keizers: *'ze vernietigden alles en noemden het vrede'*. Laat over ons niet gezegd worden: ze vernietigden het landschap en noemden het duurzaam.